

Novinky v posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel

MUDr. Dana Kuklová, CSc.^{1,2}, Mgr. Michal Barák²

¹Státní zdravotní ústav, Centrum hygieny práce a pracovního lékařství, Praha

²Vězeňská služba ČR, Generální ředitelství, odbor zdravotnické služby, Praha

Článek se zabývá základním procesem posuzování zdravotní způsobilosti u všech kategorií řidičů, tj. jak řidičů amatérů řídících motorová vozidla pro soukromé účely, tak řidičů z povolání, kdy řízení motorových vozidel je buď přímo předmětem práce, anebo její nedílnou součástí, a to při zohlednění a zdůraznění změny vnesené do předmětné problematiky novelou zákona o silničním provozu.

Klíčová slova: řidič, řízení, zdravotní způsobilost.

News in assessing the medical fitness to drive a motor vehicle

The article deals with the process of assessing the medical fitness in all driver categories, i.e. both amateur drivers driving motor vehicles for private purposes and professional drivers in whom driving motor vehicles is either the subject of the work or its integral part, while taking into account and emphasizing the changes incorporated in the issue in question by an amendment to the Act on Road Traffic.

Key words: driver, driving, medical fitness

Zdravotní způsobilost řidiče motorových vozidel je jednou ze základních podmínek bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích. Přitom její posuzování patří mezi odborně i právně nejsložitější činnosti posudkové péče a preventivní aspekty se týkají nejenom ochrany veřejného zdraví, ale i ochrany zdraví řidiče, na což se mnohdy zapomíná.

Nejzásadnější změnu přinesla novela zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „zákon o silničním provozu“), která nabyla účinnosti 20. 2. 2016. Její podstatou z hlediska posuzování zdravotní způsobilosti bylo oddělení dopravně psychologického vyšetření od posouzení vlastní zdravotní způsobilosti. Zatímco do té doby bylo dopravně psychologické vyšetření podkladem k posudku o zdravotní způsobilosti, nově byl proces nastaven zcela opačně, kdy k provedení dopravně psychologického vyšetření je naopak nezbytný již vydaný lékařský posudek. Při posuzování zdravotní způsobilosti k řízení mo-

torových vozidel je potřebné rozlišit, do které kategorie žadatelů a držitelů řidičských oprávnění (dále jen „řidičů“) posuzovaná osoba patří.

■ A – řízení motorového vozidla pro soukromou potřebu (dále jen „řidič amatér“)

– jedná se o řidiče, který motorové vozidlo řídí z vlastní vůle, ve vlastním režimu a odpovědnosti, proto není zatížen jinými nároky, než které sám připustí a k řízení motorového vozidla využívá plně svou zdravotní kapacitu ovlivněnou pouze kvalitou jeho zdraví.

■ B – řízení motorového vozidla jako součást výkonu práce

– jedná se o řidiče, který motorové vozidlo řídí v rámci výkonu práce jako druh práce nebo jako jednu z činností výkonu práce v pracovním režimu, kterému se musí podrobit buď jako zaměstnanec nebo jako osoba samostatně výdělečně činná. Tato skupina řidičů vedle vlastního řízení motorového vozidla zpravidla v různém rozsahu vykonává i další činnosti, které zvyšují zatížení organismu, s tím související únavu snižující pozornost

a reakční schopnost, a tedy i bezpečnost silničního provozu. Do této skupiny patří řidiči

- uvedený v § 87 odst. 1 zákona o silničním provozu (dále jen „řidič z povolání“),
- podléhající režimu vyhlášky č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách (dále jen „řidič referent“), kdy řízení motorových vozidel je obvyklou součástí výkonu práce nebo jsou přepravovány osoby, avšak řízení motorového vozidla není druhem práce sjednaným v pracovní smlouvě.

A – posuzování zdravotní způsobilosti řidiče amatéra

- posuzujícím lékařem je
 - lékař se způsobilostí v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru praktický lékař pro děti a dorost registrujícího poskytovatele (dále jen „registrující poskytovatel“), nebo
 - lékař se způsobilostí v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru praktic-

ký lékař pro děti a dorost kteréhokoliv poskytovatele ambulantní péče, pokud řidič nemá registrujícího poskytovatele.

- posuzující lékař vydá posudek v písemné formě na základě prohlášení řidiče a po provedení lékařské prohlídky, popřípadě odborných vyšetření v rozsahu stanoveném vyhláškou č. 277/2004 Sb., o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel (dále jen „vyhláška o zdravotní způsobilosti“),
- všechna vyšetření cílí na zjištění, resp. vyloučení nemocí, vad nebo stavů, které vylučují nebo podmiňují zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel; tyto jsou stanoveny vyhláškou o zdravotní způsobilosti v příloze č. 3 v členění:
 - skupina 1 – řidiči řidičských oprávnění skupiny A, B, B+E a AM a podskupiny A1, A2 a B1 nebo
 - skupina 2 – řidiči řidičských oprávnění skupiny C, C+E, D, D+E a T a podskupiny C1, C1+E, D1 a D1+E,
- lékařský posudek musí obsahovat všechny náležitosti stanovené zákonem č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, vyhláškou č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci, a vyhláškou o zdravotní způsobilosti; jeho vzor je stanoven v příloze č. 2 vyhlášky o zdravotní způsobilosti a je možné jej využít u řidiče amatéra a při dodržení podmínek stanovených vyhláškou o pracovnělékařských službách též u řidiče z povolání,
- posudkový závěr zní
 - zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel pro skupinu řidičského oprávnění,
 - zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel s podmínkou pro skupinu řidičského oprávnění,
 - není zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel pro skupinu řidičského oprávnění,
 - v hodnocení zdravotní způsobilosti se závěrem zdravotně způsobilý s pod-

mínkou se uvede důvod, který spočívá v používání nezbytného zdravotnického prostředku, v technické úpravě motorového vozidla nebo v termínu, do něhož se má posuzovaná osoba podrobit další lékařské prohlídce,

- pravidelné lékařské prohlídky je řidič povinen se podrobit nejdříve šest měsíců před dovršením 65 a 68 let věku a nejpozději v den dovršení stanoveného věku a po dovršení 68 let věku každé dva roky, nevyplývá-li z § 87 odst. 2 zákona o silničním provozu jinak,
- náklady související s posuzováním zdravotní způsobilosti k řízení motorového vozidla a vydáním lékařského posudku hradí řidič amatér.

B – řízení motorových vozidel jako součást výkonu práce

Posuzování zdravotní způsobilosti řidiče z povolání

Postupuje se obdobně jako u řidiče amatéra s výjimkou:

- posuzujícím lékařem u zaměstnance je lékař smluvního poskytovatele pracovnělékařských služeb,
- není-li poskytovatel pracovnělékařských služeb současně registrujícím poskytovatelem, je vyžadován výpis od registrujícího poskytovatele a pokud posuzovaná osoba nemá registrujícího poskytovatele a je-li to důvodné, provedou se další nezbytná odborná vyšetření, pro vyloučení sledovaných nemocí,
- vstupní lékařské prohlídky je řidič povinen se podrobit před zahájením výkonu činnosti a pravidelným lékařským prohlídkám do dovršení 50 let věku každé dva roky a po dovršení 50 let věku každoročně; u zaměstnanců se provádí jako pracovnělékařské prohlídky,

- při hodnocení zjištěného zdravotního stavu se použijí kritéria zdravotní způsobilosti stanovená vyhláškou o zdravotní způsobilosti v příloze č. 3 pro skupinu 2,
- náležitosti lékařského posudku u zaměstnanců stanoví § 5 odst. 1 vyhlášky o zdravotní způsobilosti a § 17 vyhlášky o pracovnělékařských službách,
- náklady související s posuzováním zdravotní způsobilosti k řízení motorového vozidla a vydáním lékařského posudku hradí v případě zaměstnance zaměstnavatel, jedná se o náklady za pracovnělékařské služby.

Posuzování zdravotní způsobilosti řidiče referenta

Postupuje se obdobně jako u řidiče z povolání s následujícími odlišnostmi:

- řízení motorového vozidla je jedním z faktorů ohrožení zdraví podle bodu 5 části II přílohy č. 2 vyhlášky o pracovnělékařských službách,
- režim pracovnělékařských prohlídek stanoví vyhláška o pracovnělékařských službách, periodické prohlídky jsou stanoveny s frekvencí jednou za 6 let a po dovršení 50 let jednou za 4 roky,
- při hodnocení zjištěného zdravotního stavu se mimo jiné použijí kritéria zdravotní způsobilosti stanovená v příloze č. 3 vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů pro skupinu 2,
- lékařský posudek u řidiče referenta obsahuje obdobné náležitosti jako lékařský posudek u řidiče z povolání – zaměstnance.

Vedle výše uvedených případů je možné, že osoba bude řídit motorové vozidlo v rámci výkonu práce, avšak nebude se jednat o její nedílnou součást, jako je tomu u řidičů referentů. Takový případ nemá do posudkové činnosti prakticky žádný dopad, a zaměstnanec tak řídí motorové vozidlo ryze v režimu řidiče amatéra.

LITERATURA

1. Směrnice Komise 2009/112/ES, kterou se mění Směrnice Rady 91/439/EHS o řidičských průkazech.
2. Směrnice Komise 2009/113/ES, kterou se mění Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/126/ES o řidičských průkazech.
3. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních služ-

- bách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o specifických zdravotních službách“), a vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče).
5. Vyhláška č. 277/2004 Sb., o stanovení zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel, zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel s podmínkou a náleži-

- ti lékařského potvrzení osvědčujícího zdravotní důvody, pro něž se za jízdy nelze na sedadle motorového vozidla připoutat bezpečnostním pásem (vyhláška o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel), ve znění pozdějších předpisů.
6. Vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče).